

ลักษณะภูมิประเทศและสภาพธรณีสัณฐาน

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดเลย มีภูเขาล้อมรอบตัวเมือง ลักษณะเป็นแอ่งกระทะสูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ยประมาณ 250 เมตร ณ สถานีอุตุนิยมวิทยา ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะภูมิประเทศออกเป็น 3 เขต ดังนี้คือ

1. เขตภูเขาสูง ทางด้านทิศตะวันตกทั้งหมด เริ่มตั้งแต่อำเภอภูกระดึงขึ้นไปอำเภอภูหลวง อำเภอภูเรือ อำเภอท่าลี่ และเขตอำเภอด่านซ้ายและอำเภอนาแห้วทั้งหมด มีความสูงตั้งแต่เฉลี่ย 600 เมตร จากระดับน้ำทะเล
2. เขตที่ราบเชิงเขา ได้แก่ บริเวณตอนใต้และตะวันออกของจังหวัด ได้แก่ อำเภอนาด้วง อำเภอปากชม และพื้นที่บางส่วนของเขตอำเภอภูกระดึงและกิ่งอำเภอภูหลวงเป็นเขตที่ไม่ค่อยมีภูเขาสองนัก มีที่ราบเชิงเขาพอที่จะทำการเพาะปลูกได้ มีประชาชนหนาแน่นปานกลาง
3. เขตที่ราบลุ่ม มีพื้นที่น้อยมากในตอนกลางของจังหวัดคือ ลุ่มน้ำเลย ลุ่มน้ำโขง ได้แก่ บริเวณอำเภอวังสะพุง อำเภอเมือง อำเภอเชียงคาน เป็นเขตที่ทำการเกษตรได้ดี มีประชากรหนาแน่นมากกว่าเขตอื่นๆ

ภูมิประเทศส่วนใหญ่ เป็นเทือกเขาในแนวทิศเหนือใต้โดยมีที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขา ขนาดไม่ใหญ่มากนัก สลับอยู่แนวเทือกเขาเหล่านั้น หินที่พบในบริเวณนี้ส่วนใหญ่มีอายุมาก เช่น

หินแปรยุคไซลูเรียน-ดีโวเนียน	อายุ 438-378 ล้านปี
หินปูนยุคดีโวเนียนตอนกลาง	อายุ 385 ล้านปี
หินตะกอนและหินแปรชั้นต่ำ	อายุ 360-280 ล้านปี
หินยุคคาร์บอนิเฟอรัส	
หินปูนและหินดินดานยุคเพอร์เมียน	อายุ 286-248 ล้านปี
หินตะกอนยุคไทรแอสซิก	อายุ 220 ล้านปี

และพบหินยุคโคราช บริเวณเขายอดราบบนหินเหล่านี้ เช่น ภูผาจิต ภูกระดึง ภูหลวง ภูหอ ภูซัด ภูเมียง (อำเภอ นาแห้ว) เนื่องจากชั้นหินเกือบทั้งหมดวางอยู่แนวเหนือ - ใต้ จึงควบคุมให้เกิดที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขาและทิศทางแนวเหนือใต้ด้วย แม่น้ำเลยจึงไหลจากใต้ขึ้นเหนือ

สภาพธรณีวิทยา

หมวดหินที่พบในจังหวัดเลย มีรายละเอียดสังเขป ดังนี้

1. หินห้วยหินลาด (Huai Hinlat Formation) พบบริเวณหินลาด กม.ที่ 109.5 บนถนนสายขอนแก่น-เลย ทิศใต้ผานกเค้า อำเภอภูกระดึง ประกอบด้วยหินกรวดมนเนื้อปูน (Limestone Conglomerate) เป็นหินฐานและมีหินดินดาน หินทรายแป้งและหินสีแดง สลับกับหินดินดานและหินปูนสีเทา มีอายุประมาณยุคไทรแอสซิกตอนกลาง (Upper Triassic Period)
2. หมวดหินภูกระดึง (Phu Kradung Formation) หินแม่แบบที่เชิงภูเขา ของภูกระดึง ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง ประกอบด้วยหินจำนวนมากหินทราย เนื้อละเอียด และหินดินดานง่ายต่อการผุพังจึงทำให้สภาพภูมิประเทศที่ประกอบด้วยหินหน่วยนี้เป็นที่ราบ และมักจะเป็นฐานของสันเขาที่เกิดจากหน่วยหินพระวิหาร มีความหนาประมาณ 800-1,100 เมตร มีอายุประมาณยุคจูราสสิคตอนบน (Over Jurassic Period)



ภาพถ่ายดาวเทียม อุทยานแห่งชาติภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

สภาพอุทกธรณีวิทยา

ส่วนใหญ่จะเป็นชั้นหินใต้หินเฉพาะแห่ง (Lacolly Productive Aquifers) ซึ่งให้น้ำในปริมาณมากพอสมควรเป็นแห่งๆ ชั้นหินอุ้มน้ำส่วนใหญ่เป็นหินได้น้ำชุดโคราชตอนล่าง (Lower Korat Aquifer:Jik) ป่อลึกประมาณ 60 เมตร ให้น้ำมากถึง 10-50 ลูกบาศก์เมตร/ชม. คุณภาพน้ำดีสามารถดื่มได้

สภาพปฐพีวิทยา

สภาพปฐพีวิทยา ประกอบด้วย ชุดดิน หางดง ชุดดินพาน ชุดดินราชบุรี ชุดดินแม่ลาย มีการระบายน้ำเร็วหรือค่อนข้างเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง ปฏิกิริยาดินเป็นกรด ปานกลาง ถึงเป็นด่างอ่อน ประมาณ 6.0-8.0 กลุ่มดินเหล่านี้มีสภาพพื้นที่ราบเรียบเหมาะสำหรับทำนาไม่มีดินเค็ม

ส่วนกลุ่มดินที่มีสภาพพื้นดินเป็นลูกคลื่น ลอนลาดไปจนถึงเนินเขาเป็นดินร่วนเหนียว ดินเหนียวปนทราย แปร มีการระบายน้ำดีถึงปานกลาง ซึ่งได้แก่ ชุดดินเลย ชุดดินวังโหล ชุดดินธาตุพนม ชุดดินด่านซ้าย ชุดดินสันป่าตอง ชุดดินห้วยฉัตร ชุดดินโคราช ชุดดินเหล่านี้ เป็นชุดดินส่วนใหญ่ของจังหวัดเลย ที่มีความลาดชัน และมักเกิดปัญหาเกี่ยวกับการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ซึ่งจังหวัดต้องปลูกพืชตามระบบดิน น้ำ และการบำรุงดิน ดินที่ไม่เหมาะสมกับการเกษตรของจังหวัดเลย ซึ่งเป็นผลให้เกิดการ ชะล้างพังทลายของหน้าดิน จนบางแห่งเหลือแต่หินโผล่บริเวณอำเภอด่านซ้าย นาแห้ว ภูหลวง ปากชม จึงมีผลกระทบต่อบริเวณ

สภาพอุทกวิทยาของกลุ่มน้ำ

มีการกระจายแหล่งน้ำตามธรรมชาติไม่มาก มีแม่น้ำโขง เืองเลย น้ำหมาน น้ำพอง น้ำสาน ห้วยลำธาร คลอง จำนวน 922 สาย หนองบึง 148 แห่ง น้ำพุ น้ำซับ 72 แห่งในฤดูแล้งแหล่งน้ำเล็กๆ ขอดลงเหลือแต่แม่น้ำสายใหญ่ๆ สำหรับลุ่มน้ำในจังหวัดเลยที่สำคัญ ได้แก่ลุ่มน้ำ 3 ลุ่ม ดังนี้

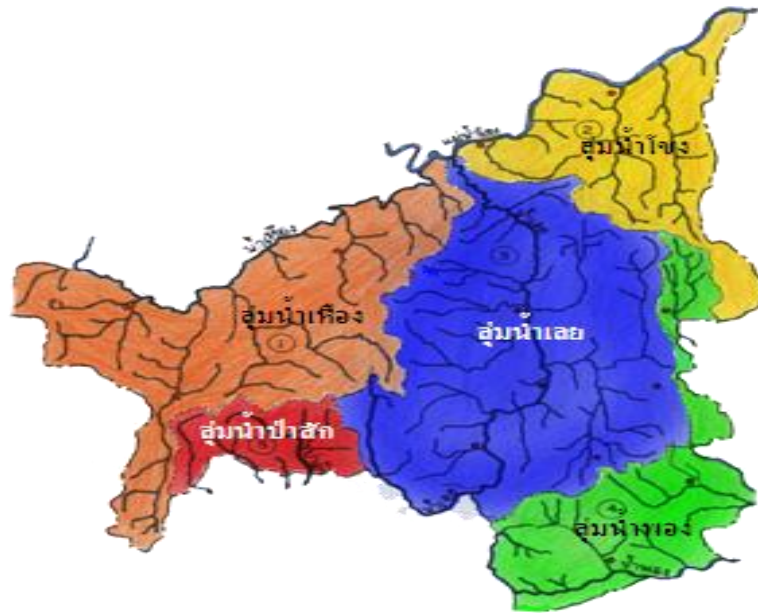
(1) ลุ่มน้ำเลย พื้นที่ 3,891 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 34 ของพื้นที่บนเทือกเขาภูหลวง ไหลผ่านอำเภอภูหลวง วังสะพุง เมืองเลย และไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงคาน มีห้วยสาขารวม 147 สาย อยู่ในเขตอำเภอภูหลวง วังสะพุง เมืองเลย อำเภอเอราวัณ และพื้นที่บางส่วนของอำเภอนาด้าง เชียงคาน และอำเภอหนองหิน

(2) ลุ่มน้ำเหือง พื้นที่ 3,127 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 27.4 ของพื้นที่จังหวัดต้นน้ำอยู่ในเขตอำเภอนาแห้วไหลไปอำเภอท่าลี่ลงแม่น้ำโขงที่บ้านท่าดีหมี อำเภอเชียงคาน มีลำห้วยสาขา รวม 163 สายอยู่ในเขตอำเภอนาแห้ว อำเภอภูเรือ และบางส่วนของอำเภอด่านซ้าย อำเภอเชียงคาน

(3) ลุ่มน้ำโขง พื้นที่ 2,354 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 20.6 ของพื้นที่จังหวัดเป็นช่วงที่แม่น้ำโขงไหลผ่านจังหวัดเลยไปจังหวัดหนองคาย มีลำห้วยสาขา 59 สาย อยู่ในเขตอำเภอเชียงคาน และปากชม

(4) ลุ่มน้ำพอง พื้นที่ 1,476 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 13.0 ของพื้นที่จังหวัด มีลำห้วยสาขา 67สาย อยู่ในเขตอำเภอภูกระดึง อำเภอผาขาว และบางส่วนของอำเภอหนองหิน อำเภอนาด้วง

(5) ลุ่มน้ำป่าสัก พื้นที่ 576 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 5.0 ของพื้นที่จังหวัด มีลำห้วยสาขา 48 สาย อยู่ในเขตบางส่วนของอำเภอด่านซ้าย



สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดเลยได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงเดือนมิถุนายน – ตุลาคม โดยจะมีลมมรสุมหรือแนวปะทะโซนร้อน (Inter Tropical Convergence Zone: ITCZ) พาดผ่านทำให้มีฝนตกติดต่อกันหลายวัน และบางครั้งจะมีพายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cycloen) เคลื่อนเข้ามาผ่านเป็นครั้งคราว ซึ่งจะมีฝนตกหนักมาก ช่วง 5 ปี ที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2560 – พ.ศ.2564) ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปีเฉลี่ย 1,198.2 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตกตลอดปีเฉลี่ย 116 วัน ปริมาณฝนมากที่สุดในปี พ.ศ.2560 วัดได้ 1,557.4 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 128 วัน ปริมาณฝนน้อยที่สุดในปี พ.ศ.2562 วัดได้ 625.9 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 95 วัน อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 21.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 41.9 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2563 อุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 18.9 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2560 และวันที่ 12 มกราคม 2564 สถิติข้อมูลอุตุนิยมวิทยาของจังหวัดเลย อุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 43.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2517 และอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ -1.3 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2517 ในปี พ.ศ.2564 อุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 39.8 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2564 และอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 18.9 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2564

ลักษณะทางกายภาพ

ที่ตั้งและขนาด

ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 520 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 11,424 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 7,140,382 ไร่

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ เทือกเขาเพชรบูรณ์ อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี อำเภอศรีบุญเรือง อำเภอสวรรคคูหา อำเภอนากลาง อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอภูผาม่าน อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

จังหวัดเลยมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว)ความยาว 197 กิโลเมตร มีแม่น้ำโขง แม่น้ำเหือง และแนวสันเขาเป็นแนวพรมแดนติดต่อกับแขวงไชยะบูลี และแขวงเวียงจันทน์ของ สปป.ลาว

- ☐ แม่น้ำโขงระยะทางยาว 71 กิโลเมตร อยู่ในเขตอำเภอปากชม และอำเภอเชียงคาน
- ☐ แม่น้ำเหืองระยะทางยาว 123 กิโลเมตร อยู่ในเขตอำเภอท่าลี่ อำเภอภูเรือ อำเภอด่านซ้าย และอำเภอนาแห้ว
- ☐ แนวสันเขาในอำเภอนาแห้วมีความยาว 3 กิโลเมตร

อำเภอที่มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับ สปป.ลาว ได้แก่

อำเภอปากชม	ติดต่อกับบ้านวัง เมืองหมื่น แขวงเวียงจันทน์ (ระยะทางระหว่างแขวงเวียงจันทน์กับอำเภอปากชม ประมาณ 160 กิโลเมตร) ซึ่งมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน
อำเภอท่าลี่	ติดต่อกับบ้านเมืองหมอ เมืองแก่นท้าว แขวงไชยะบูลี (ระยะทางระหว่างแขวงไชยะบูลีกับอำเภอท่าลี่ประมาณ 210 กิโลเมตร) มีแม่น้ำเหืองเป็นเส้นกั้นพรมแดน
อำเภอเชียงคาน	ติดต่อกับเมืองसानะคามแขวงเวียงจันทน์ (ระยะทางระหว่างเมืองसानะคามกับอำเภอเชียงคาน ประมาณ 3 – 5 กิโลเมตร) ซึ่งมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน
อำเภอด่านซ้าย	ติดต่อกับบ้านนาข่า เมืองบ่อแต่น แขวงไชยะบูลี ระยะทางระหว่างเมืองบ่อแต่นกับอำเภอด่านซ้าย ประมาณ 30 กิโลเมตร
อำเภอนาแห้ว	ติดต่อกับบ้านเหมืองแพร่ เมืองบ่อแต่น แขวงไชยะบูลี มีระยะทางระหว่างเมืองบ่อแต่นกับอำเภอนาแห้ว ประมาณ 40 กิโลเมตร
อำเภอภูเรือ	ติดต่อกับเมืองแก่นท้าว เมืองบ่อแต่น แขวงไชยะบูลี

ลักษณะการปกครอง

แบ่งการปกครองออกเป็น 14 อำเภอ 89 ตำบล (ไม่รวมตำบลลูกต๋องซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล) 918 หมู่บ้าน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล
27 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 71 แห่ง

จังหวัดเลยแบ่งการปกครองเป็น 14 อำเภอ คือ

- | | | |
|------------------|----------------------|--------------|
| 1. อำเภอเมืองเลย | | |
| 2. อำเภอวังสะพุง | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 22 กิโลเมตร |
| 3. อำเภอท่าลี่ | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 46 กิโลเมตร |
| 4. อำเภอเชียงคาน | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 48 กิโลเมตร |
| 5. อำเภอด่านซ้าย | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 82 กิโลเมตร |
| 6. อำเภอภูกระดึง | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 74 กิโลเมตร |
| 7. อำเภอปากชม | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 92 กิโลเมตร |
| 8. อำเภอภูเรือ | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 49 กิโลเมตร |
| 9. อำเภอนาแห้ว | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 117 กิโลเมตร |
| 10. อำเภอนาดูน | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 37 กิโลเมตร |
| 11. อำเภอภูหลวง | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 50 กิโลเมตร |
| 12. อำเภอผาขาว | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 63 กิโลเมตร |
| 13. อำเภอเอราวัณ | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 42 กิโลเมตร |
| 14. อำเภอหนองหิน | ห่างจากตัวจังหวัดเลย | 47 กิโลเมตร |

ด้านประชากร

จำนวนประชากร 638,736 คน เพศชาย 320,165 คน เพศหญิง 318,571 คน

จำนวนบ้าน (หลัง) 226,892 ครัวเรือน

(ข้อมูล ณ วันที่ 11 มีนาคม 2564)

รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน แยกรายอำเภอ

จังหวัดเลย

ณ วันที่ 9 เดือน กันยายน พ.ศ. 2563

ที่	จังหวัด / สำนัก/ทะเบียน	จำนวนประชากร			จำนวนบ้าน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	อำเภอเมืองเลย	61,793	61,391	123,184	51,555
2	อำเภอนาด้วง	13,333	13,136	26,469	8,960
3	อำเภอเชียงคาน	30,309	30,656	60,965	22,125
4	อำเภอปากชม	21,331	20,822	42,153	14,301
5	อำเภอด่านซ้าย	26,024	25,356	51,380	17,824
6	อำเภอนาแห้ว	5,879	5,796	11,675	3,945
7	อำเภอภูเรือ	11,507	11,091	22,598	8,771
8	อำเภอท่าลี่	14,000	14,104	28,104	10,741
9	อำเภอวังสะพุง	55,174	56,170	111,344	38,270
10	อำเภอภูกระดึง	17,345	17,157	34,502	11,398
11	อำเภอภูหลวง	12,663	12,382	25,045	7,690
12	อำเภอผาขาว	21,172	21,049	42,221	11,888
13	อำเภอเอราวัณ	17,051	17,048	34,099	11,420
14	อำเภอหนองหิน	12,584	12,413	24,997	8,004
	จังหวัดเลย	320,165	318,571	638,736	226,892